

Ντάγκλας **Ρένγουικ** Επικεφαλής
αναλυτών της Fitch Ratings για τη δυτική Ευρώπη

«Υψηλό το ρίσκο της εφαρμογής του μνημονίου»

Ο κορυφαίος οικονομολόγος μιλά στην «R» και προειδοποιεί για πλεόνασμα και χρέος, ενώ απαριθμεί τους έξι όρους για αναβάθμιση της ελληνικής οικονομίας

Του **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΟΝΤΗ**
a.kontis@realnews.gr

Τους έξι όρους που θέτει η Fitch Ratings για αναβάθμιση της ελληνικής οικονομίας απαριθμεί ο επικεφαλής των αναλυτών του οίκου αξιολόγησης για τη δυτική Ευρώπη Ντάγκλας Ρένγουικ, σε συνέντευξή του στη Realnews. Ταυτόχρονα, ωστόσο, προειδοποιεί ότι θα μπορούσε να υπάρξει υποβάθμιση αν διαρραγούν οι σχέσεις Ελλάδας-δανειστών ή αν προκύψει αδυναμία της κυβέρνησης να εξυπηρετήσει το χρέος. Ο ίδιος θεωρεί ότι παραμένει υψηλό το ρίσκο της εφαρμογής του μνημονίου, κυρίως ως προς τον στόχο για το πλεόνασμα 3,5% το 2018, ενώ χαρακτηρίζει κλειδί την ελάφρυνση του χρέους για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των αγορών.

■ **Εχει ήδη περάσει περισσότερο από ένα μήνα από τη συμφωνία που επετεύχθη μεταξύ της Ελλάδας και των δανειστών της. Πιστεύετε ότι η ολοκλήρωση της αξιολόγησης είναι αρκετή για την επιστροφή της χώρας σε ρυθμούς ανάπτυξης;**

Ήταν αναμενόμενο ότι η Ελλάδα και οι δανειστές της θα έλθουν σε συμφωνία για την πρώτη αξιολόγηση του τρίτου μνημονίου. Έτσι ο αντίκτυπος της συμφωνίας έχει ήδη υπολογιστεί. Συνεπώς, αν και η ολοκλήρωση της αξιολόγησης ήταν μια θετική εξέλιξη, οι αγορές θα περιμένουν να δουν επιπλέον πρόοδο στην εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και στην υλοποίηση μνημονιακών στόχων, καθώς επίσης και ενδείξεις οικονομικής και δημοσιονομικής ανάκαμψης, πριν να έχουμε μεγάλες βελτιώσεις.

■ **Θεωρείτε ότι η συμφωνία δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για την άρση των κεφαλαιακών ελέγχων; Θα μπορούσαμε να δούμε τα capital controls να καταργούνται μέχρι το τέλος του 2016;**

Ο ρυθμός της χαλάρωσης των κεφαλαιακών ελέγχων συνδέεται με μια ευρύτερη βελτίωση της εμπιστοσύνης και των τάσεων του οικονομικού συστήματος, όπως αυτές επιβλέπονται από την κεντρική τράπεζα. Η πρόσφατη απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας να επαναφέρει το waiver στα ελληνικά ομόλογα, ώστε οι τράπεζες να μπορούν να τα χρησιμοποιούν ως ενέχυρα για τα δάνεια της ΕΚΤ, είναι ένα σημαντικό βήμα. Πολλά, όμως, θα εξαρτηθούν από την πορεία που θα έχουν οι καταθέσεις στις ελληνικές τράπεζες. Περιμένουμε μια συνετή και σταθερή προσέγγιση όσον αφορά τη χρονική στιγμή που θα επιλεγεί για την άρση των capital controls. Το βασικό μας σενάριο είναι ότι στο τέλος του 2016 τα capital controls θα εξακολουθούν να βρίσκονται σε ισχύ.

■ **Η αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας είναι στα άμεσα σχέδια της Fitch Ratings;**

Η επόμενη αναθεώρησή μας για την Ελλάδα είναι προγραμματισμένη να δημοσιοποιηθεί στις 2 Σεπτεμβρίου. Όπως έχει ανακοινώσει η Fitch Ratings, οι εξελίξεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αναβάθμιση είναι η επιτυχής εφαρμογή του προγράμματος του ESM, η βελτίωση των σχέσεων εργασίας μεταξύ της Ελλάδας και των δανειστών της και

η σταθεροποίηση του πολιτικού περιβάλλοντος. Βεβαίως, μεγάλο ρόλο μπορούν να παίξουν η οικονομική ανάκαμψη, η επίτευξη μεγαλύτερων πρωτογενών πλεονασμάτων και η ελάφρυνση του χρέους. Επιπλέον, όμως, έχουμε επισημάνει και τους παράγοντες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε υποβάθμιση. Σε αυτούς περιλαμβάνεται η επανεμφάνιση του παρατεταμένου ρήγματος στις σχέσεις μεταξύ της Ελλάδας και των δανειστών της που βιώσαμε πέρυσι, αλλά και η αδυναμία της κυβέρνησης να εξυπηρετήσει το χρέος της.

■ **Πότε πιστεύετε ότι η πραγματική οικονομία της Ελλάδας θα εμφανίσει σημάδια ανάκαμψης;**

Η πρόσφατη συμφωνία είναι μόνο ένας από τους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την πραγματική οικονομία. Η πρόβλεψή μας αναφέρει ότι το ΑΕΠ της Ελλάδας θα γυρίσει σε θετικό πρόσημο μέχρι το τέλος της χρονιάς, ενώ για το 2017 αναμένουμε ότι θα αναπτυχθεί κατά 1,7%. Επίσης προβλέπουμε πως η ανεργία θα πέσει κατά μέσο όρο στο 23% εντός του 2017.

■ **Η δέσμευση της Ελλάδας για πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,5% του ΑΕΠ το 2018 είναι αντικείμενο πολλών συζητήσεων, καθώς πολλοί υποστηρίζουν ότι ο στόχος πρέπει να πέσει τουλάχιστον στο 2%. Εσείς θεωρείτε πως ο στόχος του 3,5% είναι εφικτός;**

Ο στόχος για το πλεόνασμα είναι εφικτός, αλλά αρκετά απαιτητικός. Θεωρώ ότι το ρίσκο της εφαρμογής του μνημονίου παραμένει υψηλό.

■ **Πολλοί πιστεύουν πως οι όποιες θετικές προοπτικές υπάρχουν για την ελληνική οικονομία θα διαλυθούν αν δεν υπάρξει μια συμφωνία για τη γενναιόδωρη ελάφρυνση του χρέους. Ποια είναι η γνώμη σας;**

Η ελάφρυνση του χρέους είναι το κλειδί για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των αγορών. Ο πρόσφατος διακανονισμός προσφέρει μία εκ των προτέρων ελάφρυνση του χρέους, αλλά μια επιπλέον και ουσιαστική ελάφρυνση του χρέους παραμένει σε υποθετικό επίπεδο, στην ολοκλήρωση του προγράμματος, το 2018. Αυτό έχει πλεονεκτήματα, αλλά και πιθανά μειονεκτήματα. Η ελάφρυνση του χρέους σε διαφορετικά στάδια και η σύνδεσή της με την εφαρμογή του μνημονίου θα μπορούσαν να αποτελέσουν κίνητρο για τις ελληνικές Αρχές να επιτύχουν τους μνημονιακούς στόχους. Ωστόσο, δεδομένου του ιστορικού που υπάρχει στην αποτυχία επίτευξης στόχων των προηγούμενων μνημονίων τα τελευταία πέντε χρόνια, εμείς πιστεύουμε ότι υπάρχει ακόμα υψηλό ρίσκο απώλειας του στόχου του 2018 για το πλεόνασμα, παρά τη συμφωνία για τον αυτόματο δημοσιονομικό μηχανισμό (σ.σ.: «κόφτης» δαπανών). Αυτό το ρίσκο μπορεί να αυξηθεί αν οι Έλληνες πολίτες και οι πολίτες αρχίσουν να πιστεύουν ότι μια γενναιόδωρη ελάφρυνση του χρέους αποτελεί μια πολύ μακρινή ή ανέφικτη προοπτική.

■ **Το πρόσφατο αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος στη Βρετανία δημιουργεί επιπλέον κινδύνους για την Ελλάδα;**

Η απόφαση των Βρετανών για έξοδο από την Ε.Ε. θα επιβαρύνει την οικονομία και άλλων χωρών-μελών της Ε.Ε., κυρίως εξαιτίας της μείωσης των εξαγωγών τους. Οι συνέπειες, όμως, αυτές θα είναι μικρότερες από ό,τι στην ίδια τη Βρετανία. Αυτό μπορεί να αλλάξει μεσοπρόθεσμα, αν οι οικονομικές συνέπειες σε κάποιες χώρες-μέλη αποδειχθούν πολύ δεινές. Οι πιο εκτεθειμένες χώρες είναι η Ιρλανδία, η Μάλτα, το Βέλγιο, η Ολλανδία, η Κύπρος και το Λουξεμβούργο, των οποίων οι εξαγωγές στη Βρετανία ξεπερνούν το 8% του ΑΕΠ τους.

